

BUTLLETÍ

DE LA

INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL

ANY 2.^{on}

BARCELONA, JUNY DE 1902

NÚM. 12

Noticia necrológica de D. Miquel Cuní y Martorell

PER

SALVADOR MALUQUER Y NICOLAU

La nostra INSTITUCIÓ ha sofert una perdua irreparable ab la mort del primer de nostres protectors y membre d'honor de la mateixa, D. Miquel Cuní y Martorell, ocorreguda'l dia 14 de Maig d'aquest any.

Mori en el mes de les flors, en el mes en que la Naturalesa's rejoyeneix y les crisalides obren sa pell estantissa pera donar pas als papellons de vistosa coloraina, que, àvids de sol, se'n volen per l'aire caldejat vers la blavor del cel... Aixís l'ànima de nostre inoblidable mestre, en un jorn esplendent de primavera, a l'hora en que'ls insectes surten pera besar-se ab les flors, deixà sa crisalida corpòrea, y, com altra papellona de vigoroses y robustes ales, se'n volà al cel, a esguardar de més aprop al Creador, a qui tant havia admirat, ja analisant ab el cristall d'augment el detall de l'ungha d'un insecte, ja contemplant desde'ls cimats més enlairats de nostres montanyes com els núvols, teixint-se y agombolant-se, congriaven els llamps y l'esfereidora tempesta.

Deixeble del Sr. Cuní quasi desde'ls meus primers passos en l'Entomologia, voldria que aquestes quatre ratlles servissin com a mostra de la meva estimació y agraiment, y Déu vulgui que desde'l cel dirigeixi'ls nostres passos a fi de que mantinguem sempre ben alta la senyera de la ciencia que'ns llegà plena de mèrits.

Al cel sia!

Nat a Calella en 23 de Maig de 1827, foren sos pares D. Joan Cuní y Pedrosa y D.ª Severa Martorell y Bofill.

Descendents de braus marins y honrats comerciants, son pare se dedicà al comerç, y a n'el mateix inclinà a son fill D. Miquel.

Sos pares l'educaren en el sant temor de Déu y l'ensenyaren a estimar y venerar les costums de sa patria, amor y veneració que's traslluïa sempre en les seves converses y de que'n donà una bona prova escrivint la major part de ses publicacions en idioma català y col·leccionant tant sols insectes y plantes de Catalunya.

Passà'ls primers anys de sa infantesa en sa vila natal, estudiant les primeres lletres en el col·legi dels PP. Escolapis; mes la guerra civil que en aquella època ensangnava la nostra terra fou causa de que sa familia abandonés Calella, venint a establir-se a Barcelona per allà l'any 1836.

L'afició que demostrà a l'Entomologia pot ben dir-se que arrenca de molt després, quan començà a fer algunes excursions ab son cosí y distingit naturalista D. Manel Martorell y Peña. Lo que cridà primer l'atenció del Sr. Cuní fou la varietat de plantes que creixen pels nostres camps y boscos, y pera poder-les estudiar començà per assistir a les classes de botànica que donava en nostra Universitat el malaguanyat D. Antoni C. Costa, y sent concurrent assidu al magnífich Jardí Botànich que posseïa l'Universitat antiga, lo que li donà ocasió pera conèixer y tractar al distingit y pràctich botànich D. Antoni de Chaves, ab el qui contragué ferma amistat que durà fins a la mort d'aquest, ocorreguda l'any 1900.

Com a provas de lo molt que treballà en dita branca de l'Història Natural deixa un interessant herbari y una magnífica col·lecció de llevors indígenes.

A la fi, degut sèns dubte a l'influencia providencial de son cosí Martorell, acabà per inclinar-se als estudis entomològichs, decidint-lo més y més la coneixença del naturalista alemany Mr. Himmigoffen, vingut expressament a la Catalunya pera estudiar els insectes del país, sobre tot els lepidòpters, els quals preparava ab rara habilitat.

Desde aleshores començà verament la carrera entomològica del Sr. Cuní y la serie no interrompuda d'excursions per les regions del N., NE. y S. de nostra terra, que li proporcionaren el material necessari per sa primera publicació *Catálogo de Lepidópteros de Cataluña* (Barcelona, 1874), dels que enumera més de 700 especies trobades per ell en nostres encontrades y formen part de sa col·lecció.

Dos anys després, y en unió de l'abans citat Sr. Martorell y Peña, donà a llum el *Catálogo de Coleópteros de Catalunya*, publicació que tingué gran ressonancia a l'estranger y li proporcionà la correspondencia y amistat de savis naturalistes, entre'ls que sobresurten M. Fairmaire, Puton, Preudhomme de Borre, Selys-Longchamps, Bolívar, Mr. Adrian Finot y altres.

Encara recordo com si fos avuy l'emoció que vaig experimentar quan, sense haver-lo vist may ni portar altra recomanació que la

d'esser deixeble del savi botànic Dr. Cadevall, vaig pujar en aquell pis tant endregat del Carrer dels Còdols, en que vivia'l Sr. Cuní; a l'agafar el trucador, la mà'm tremolava y el cor me bategava fortament. Per fi, vaig trucar, y m'obri la porta un senyor ja d'edat, d'aspecte simpàtic y cara benèvola, que al dir-li jo que era aficionat a l'Entomologia y que hi anava pera que m'iniciés en tant bonica ciencia, m'estrenyé fortament les mans, y després, alçant-les al cel, exclamà: «Ay! Gracies a Déu! Ara puch morir tranquil!» Y al manifestar-li, un quan temps després, que erem varis companys que'ns dedicàvem a l'Entomologia, digué: «Ara al menys, quan acabi de caure aquest arbre vell, que ja's va corsecant, nous rebrots li donaran vida y no's perdran els fruits de tants anys de treball!»

Desseguida'm féu entrar en una saleta on tenia la col·lecció, y començà a treure capsos y més capsos, fent-me l'història dels insectes més remarcables. Després tragué d'un calaix el filet y el frasc de benzina y m'ensenyà pràcticament la manera de fer-los servir, ab el mateix entusiasme que si's trobés en un camp rublert de flors.

Desde aleshores, al venir el Novembre, mes en que'l Sr. Cuní, ab sa distingida esposa y germanes, tornava de Calella, quasi cada festa, en havent dinat y moltés altres tardes entre setmana, me n'anava a casa D. Miquel Cuní, que'm rebia sempre ab la més gran amabilitat, y passaven volant les hores parlant d'escarbats y pape llones. ¡Com s'animava al contar ses excursions d'altres temps y ses principals captures y descobertes! Entre aquestes darreres podem citar com a insectes nous: pera la ciencia'ls següents, descoberts per ell a Catalunya: *Ephippiger Cunii*, Bol., *Ascalaphus Cunii*, Selys, *Urothemis advena*, Selys, *Ophonus Cunii*, Fairmr. Ademés, fou el primer en trobar a Catalunya y Espanya una infinitat d'insectes y aranyes que may s'hi havien citat y que omplirien un volumi nós catàlech.

Les societats excursionistes y científiques nacionals y extrangeres s'apressaven a admetre'l entre'ls més distingits de llurs membres, essent soci del «Centre Excursionista de Catalunya», «Sociedad Española de Historia Natural», «Entomologique de France», «Entomologique de Belgique», «Société d'Études des Sciences Naturelles de Beziers», «Catalana de Horticultura», «Botànica Barcelonessa» y «Aragonesa de Ciencias Naturales». El 9 d'Octubre de 1884 fou admès com acadèmic de número en la «Reyal Acadèmia de Ciencias y Arts de Barcelona», versant sa memoria d'entrada sobre *Paseos entomológicos por los alrededores de Barcelona*, contestant-li'l malhaurat conculiòlech Dr. Salvaña.

Posteriorment, y quan vaig comunicar-li mos desitjos de fundar l'INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL, va acullir l'idea ab entusiasme, y tots sabem en la mida ab que moral y materialment con-

tribuí a la prosperitat de la mateixa, essent el primer soci Protector y Honorari.

Son entusiasme per la ciencia dels insectes era tant gran que quan nosaltres sentíem algun defalliment l'anavem a veure y en sortíem sempre encoratjats y ab més dalit que may pera continuar el camí emprès.

Sa biblioteca entomològica era rica y selecta y augmentava de dia en dia ab noves adquisicions.

La malaltia que li causà la mort fou curta, puix sols estigué al llit vuit dies, si bé ja feya temps que's trobava cada dia més dèbil, essent inútil la ciencia y els cuidados de sa sollicita familia pera treure-li l'abatiment en que havia caigut.

En la darrera conversació que hi tinguérem, encara varem trobar-lo un xich animat y encara tragué una capsa de papellones pera determinar-me la *Melitaea Desfontenei*. Heus-aquí'l darrer insecte que determinà! Ja tenia raó, pobre D. Miquel, quan al despedir-me'n va dir-me: «Ay, Maluquer! Ara sí que ja no caçaré més papellones!

L'endemà-passat, dilluns 5 del corrent, encara'l visità nostre colega Sr. Zulueta, al que manifestà que's trobava mellor, fins al punt que li ensenyà'l filet de coleòpters y la manera d'usar-lo, parlant llarch rato sense que aparentment se cansés gens.

Mes a la nit següent un fort atach de sofocació féu témer un desenllaç pròxim y li foren administrats els darrers Sagraments, que rebé ab gran serenitat y unció, rodejat de ses afligides esposa D.ª Agna March y solícites germanes D.ª Manela y D.ª Severa Cuní y Martorell, que veyen ab immens dolor com se desfeya aquella existencia tant estimada.

En aquest estat gravíssim passà encara alguns dies, fins que'l dimecres 14 de l'actual, a les deu del matí, entregà la seva ànima al Senyor.

Descanci en pau l'insigne naturalista, estimat mestre y amic del cor!

Barcelona, Maig 1902.

Llista de les publicacions del Sr. Cuní

Catálogo de Lepidópteros de Catalunya, 1874.

» » *Coleópteros de Cataluña*, 1876.

Excursión entomológica y botánica á la montaña de Montserrat, 1879.

Datos para una flora de los insectos de Cataluña (An. Soc. Esp. de H. N.), 1881.